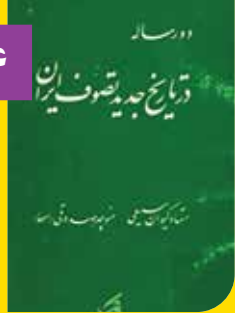

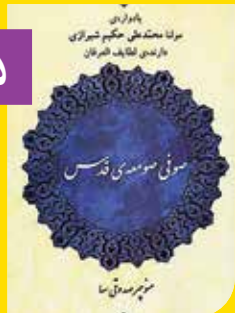
تاریخ جدید تصوف ایران

انتشارات پازنگ
صفحه ۱۷۵
۱۳۷۰

کتاب تاریخ جدید تصوف ایران به بررسی مشایخ صوفی سلسله نعمت الهیه و تحقیق در انشعاب و جریان این سلسله می‌پردازد. کتاب به بررسی و شرح حال سیدمعصوم علی‌شاه از هند به ایران و مست علی‌شاه شروانی تا صفی‌علیشاه و سلطان حسین تابنده و انشعابات متاخر می‌پردازد و در پایان کیوان سمیعی رساله ترجمه حال از کیوان قزوینی را آورده است.

صوفی صومعه قدس

انتشارات مولی
صفحه ۱۲۰
۱۳۸۹

کتاب حاضر ذکر احوالات «میرزا محمدعلی حکیم شیرازی» است. از جمله مندرجات موجود در کتاب، می‌توان به این موارد اشاره کرد: رسیدن نویسنده به مولانا؛ ترجمه حال مولانا؛ ترجمه حال استاد علوم عقلانی مولانا؛ ذکر پیر دستگیر مولانا؛ دیده‌ها و شنیده‌های نویسنده؛ تالیف و اصحاب مولانا؛ آثار مولانا؛ اثبات وجود بهر ماهیات و نفی آن؛ بیان علم حقیقی؛ و خروج مولانا از طهران و آغاز غیبت.

منظومه سبزواری کتاب اول در امور عامه

انتشارات آفرینش
صفحه ۱۶۴
۱۳۸۱

مصحح اثر در مقدمه می‌نویسد: این کتاب در سال ۱۳۶۰ خورشیدی که به دستگیری «کتاب‌خانه فارابی» به چاپ رسید و مدتی چند برنیامد که نایاب شد و متعاقب آن مبادرت شد به جمع و تالیف جزء دوم آن آغازیده از «وجود ذهنی» و انجامیده به «تکثر وجود به ماهیات» و طبع حاضر حاوی هر دو جزء مذکور است به مجلدی یگانه به دستگیری «انتشارات آفرینش».

در دیباچه چاپ نخست به تصریح بیان داشته، هدف از نگارش این شرح را تقریر حکمت متعالیه علی‌ماهی علیه به پارسی دانسته است. سیاق استاد در این شرح چنان است که پس از نقل ابیات حاجی، ابتدا قواعد و مصطلحات را که موضوع بیت است، به اجمال در ذکر می‌آورد و سپس دلیل آن را با بیانی در تاریخ فلسفه، البته به ندرت، بیان می‌کند. منبع اصلی استاد در این شرح، شرح منظومه خود حاجی سبزواری است و سپس به آثار دیگر شارحان منظومه رجوع شده است. آنچه در این اثر باید محل تامل پژوهندگان فلسفه قرار گیرد، تحقیقات و اظهارنظرهای استاد است که تحت عنوان از تاریخ فلسفه و ذیل و فائده ثبت شده است.

کتاب «صوفی صومعه قدس، یادواره مولانا میرزا محمدعلی حکیم شیرازی دارنده لطائف العرفان» را انتشارات مولی به سال ۱۳۸۹ منتشر کرده و مشتمل است بر ترجمه حال استادان علوم منقول و علوم عقلانی آقای حکیم و برخی دیگر از تلامذات آن استادان، ذکری از پیر دستگیر آقای حکیم و برخی از دیده‌ها و شنیده‌های نویسنده و برخی از شاگردان حکیم و معرفی کاملی از آثار او.

کتاب «شطری از اوایل امور عامه شرح منظومه حکمت سبزواری» که به همت انتشارات مولی منتشر شده است، از آن جهت که حکیم قشقای از جمله فیلسوفان شفاهی بوده و اثر مکتوبی از خود به‌جا نگذاشته، بسیار مهم است. تنها اثر مکتوب منسوب به او تقریراتی است که از شرح منظومه حکمت سبزواری، در خصوص امور عامه داشته است. سبزواری در منظومه، فلسفه صدرایی را در چهار بخش امور عامه، جواهر و اعراض، الهیات به معنای اخص و سفر نفس بررسی می‌کند و تقریرات جهانگیرخان قشقای تنها به اوایل امور عامه و توضیحاتی چند بر آن اختصاص دارد. این کتاب حاوی تقریرات جهانگیرخان است به تحریر میرزا حسن وحید دستگردی از شاگردان او در مجلس درس استاد. ایشان همچنین کتاب یا رساله‌ای دارند به نام «وحدت شخصی وجود در منظر عرفاء متأخر ایران» که به‌عنوان یادنامه سده ولادت آقا محمدعلی حکیم موحد شیرازی، در سه فصل تدوین و منتشر شده است. فصل نخست مدخل بحث است و در فصل دوم افاضات مرحوم قطب‌الدین نیریزی و در فصل سوم افاضات متأخرین نقل و تحلیل شده است.

رساله مهم دیگر که استاد زحمت تدوین، تصحیح و تالیف مقدمه و حواشی آن را بر عهده داشته، «ذیل فص شیشی فصوص‌الحکم در مباحث ولایت کبری و رساله موضوع الخلافه الکبری از مفاضات عارف متأله قدوسی آقا محمدرضا قمشاهی» است. مقدمه این اثر به شرح احوال مرحوم آقا محمدرضا می‌پردازد و سپس متن رساله ذیل فص شیشی در مباحث ولایت و پس از آن رساله موضوع الخلافه الکبری می‌آید. این کتاب نخستین کتاب مطبوع استاد صدوقی سها است که در سال ۱۳۵۶ در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفت.

«منتخب معجم الحکماء فی تراجم الحکماء و الفلاسفه» از مدرس گیلانی را انتشارات تأویل در سال ۱۳۸۱ منتشر کرده است. استاد صدوقی ترجمه احوالات ۳۰۸ تن از عالمانی را که در اصل معجم الحکماء آمده، برگزیده و با حواشی ارزشمندی منتشر کرده است.

این کتاب عبارتند: ابن عربی در حوزه فلسفی تهران، التقای دو دریا؛ سید قطب‌الدین نیریزی و وحدت شخصی وجود؛ تعلق یا عدم تعلق جعل به ماهیت؛ حقیقت هنر؛ تصحیح رساله‌ای در موسیقی قدیم؛ گفتار در برهان صدیقین؛ نسبت سلاسل صوفیه با ائمه آل‌البیت؛ یگانگی و دوگان تصوف با عرفان.

کتاب «سلسله المختارات من نصوص التفسیر المستنبط: تأویلات عرفاء از آیات قرآن مجید، از صدر اسلام تا قرن دهم» دربرگیرنده آثار امام صادق (ع)، ابن‌سینا، ابن‌عربی، شیخ اشراق، علاءالدوله سمنانی، نجم‌الدین دایه، ابواسحاق کندی، عبدالسلام بن برجان و... در پانزده جلد است. این مجموعه حاوی تأویلات عرفاء از آیات قرآن از صدر اسلام تا حوالی قرن دهم است. استاد در این مجموعه عین متن را، اعم از اینکه نسخه خطی باشد یا چاپی، نقل می‌کند. ایشان این آثار را براساس ضوابطی برآمده از نظریه خود درباره تأویل انتخاب کرده‌اند. دو جلد اول این مجموعه به اسم «المدخل» با حجمی حدود ۷۰۰ صفحه به بحث‌های پایه مانند تأویل، تفسیر، محکم و متشابه و... می‌پردازد. جلد سوم به نام «المقدمه» هم ۳۳ متن تفسیری از فلاسفه را شامل می‌شود؛ تفاسیری از کندی (رساله‌ای منحصر به فرد)، ابن‌سینا مانند تفسیر سوره اعلی، معوذتین، توحید، و چند رساله مفرد دیگر در باب اثبات نبوت و حروف هجائیه آغاز سور قرآن؛ تفاسیر شیخ‌الاشراق شامل تقریباً تمام آثار و نوشته‌های قرآنی شیخ‌الاشراق؛ و آثار بسیاری دیگر از فلاسفه در این زمره است. جلد چهارم این مجموعه به تفسیری منسوب به حضرت امام صادق (ع) اختصاص دارد. درباره این تفسیر پل نویا، ماسینیون و... سخن گفته‌اند و ظاهراً دو نسخه از آن در دنیا وجود دارد که یکی در ترکیه و دیگری در هند نگهداری می‌شود. نسخه ترکیه در جلد چهارم این مجموعه تحت عنوان «التفسیر المنتسب الی الصادق علیه‌السلام» چاپ و منتشر شده و نسخه هند نیز به دست استاد رسیده است و به احتمال بسیار در آینده منتشر می‌شود. کار مهم استاد در این اثر استخراج موارد الحاقی به اصل متن است. باقی مجلدات که هنوز منتشر نشده، مشتمل است بر تفسیری منسوب به کرامیه؛ تفسیری عرفانی که آقای دکتر شفیعی کدکنی کاشف آن بوده و تنها دو نسخه از آن موجود است و استاد بر اساس ضوابط خود حدود ۸۰ صفحه از آن را برگزیده و منتشر خواهد کرد. تفسیری از عبدالسلام بن برجان (از صوفیه بزرگ اندلس و تقریباً یک نسل قبل از محی‌الدین ابن‌عربی که بر او بسیار تأثیر گذاشته است) که یک نسخه از آن در ترکیه و یک نسخه هم در اسپوریا اسپانیا موجود است، حقایق التفسیر سلمی که از امهات تفاسیر عرفانی است، «بحر الحقائق و المعانی فی تفسیر سبع المثانی» متعلق به نجم‌الدین دایه (صاحب مرصاد‌العباد) تفاسیری از ابن‌عربی، تأویلات عبدالرزاق کاشانی و... (روزنامه ایران، شماره ۳۷۵۲ به تاریخ ۸۹/۷/۱۰).

اثر دیگر استاد «شرح جدید منظومه سبزواری» است که این کتاب در دو جزء دیباچه و وحدت وجود، و وجود ذهنی و تکثر وجود به ماهیت تدوین شده است. جزء نخست را انتشارات فارابی در سال ۱۳۹۰ منتشر کرده است و سپس انتشارات آفرینش پس از تکمیل، هر دو جزء را در یک مجلد به طبع رسانده است. استاد آن چنان که

منوچهر صدوقی
سها تحصیلات
دانشگاهی‌اش را در رشته حقوق تا مقطع لیسانس در دانشگاه تهران پی‌گرفت. سپس تحصیلات خود را در سطوح عالی در حکمت و عرفان اسلامی نزد استادان بنام این عرصه ادامه داد. صدوقی سها افزون بر تحقیق و پژوهش در حکمت و فلسفه اسلامی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور به تدریس فلسفه، عرفان و تصوف اسلامی اشتغال دارد